

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E - b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 4

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. A költemény vershelyzete a cím és szöveg összefüggésében

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Konkrét vershelyzetre utal a cím, a versben metaforikus-szimbolikus jelentést kap; a nyári utazás toposza: az élet teljességére vágyó, szenvedéllyel teli utazó stb.),
értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. A lírai én szerepei

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
pl. Felnövesztett, határokat átlépő, mitikus én, vágyott szerep: a Föld felett szálló, a Nap testvére; láng, „tűz vagyok,” „égi sugár” kifejtett metaforikus képek a benne rejlő vad indulatot, szenvedélyt, vágyat, életerőt fejezi ki a passzivitással szemben; kiválasztottság tudata, akarása, nagyság, erő kifejezése stb.),
értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. Az utazás jelentései – tárgyi elemei, képi, formai megjelenítése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Utazás: a személyiség határainak átlépése, vágyak megvalósítása, önkiteljesedés; „gyorsvonat” – az idő rohanása, sebessége, földi jellemzői az „izzadva csörtet”, ösztönző erő is; repülés – a földi határok fölé kerülés, elszakadás, isteni szférába kerülés; kozmikus, természeti képek; áthajló sorok, szabad képzettársítások, felkiáltó mondatok, indulatszavak stb.),
értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. A Nyár évszaktoposz

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. A forráság, beteljesülés, a pihenés, a kényelem pozitív jelképe; a versben egyre negatívvá válik: perzselő hőség az idő múlását metaforikus képben, parázként, baltacsapásként idézi, mely egyszerre fájdalmas, de ösztönző erő is a tette, a passzivitással szemben az aktivitásra, a kiteljesedésre, a halhatatlan létre stb.),
értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat *4 pont*,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *2 pont*,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *1 pont*.

Helyesírás **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

a. Információk azonosítása a szövegben, a cím megértésére utaló, érvényes válasz megfogalmazása (pl. bútorok szétszedésének, összeszerelésének játéka kihívás, öröm, fogyókúra, kulturális vonatkozás) **5 pont**

b. Két humoros kifejezés kiemelése (pl. fele- s egész barátaim; fontos könyv a retek dinszteléséről szerzett információ miatt – 2 pont), **magyarázat** (pl. szójáték, ellentétezés 2 pont) **4 pont**

c. Az érzelemkifejező és felhívó kommunikációs funkciók sajátosságainak felismerése (2 pont), **indoklás** (4 pont) **6 pont**

d. A tartalmi követelmények betartása **5 pont**

Az elbeszélő szöveg követelményeihez való igazodás **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

a. a választott mű műfajának jellemzői **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Krúdy*: klasszikus modern lírai novella, szimbolista, impresszionista, szecessziós stílus, emlékezés alaphelyzete: Szindbád egykori fiatal énjét akarja felkeresni, elvagyódás, álmodozás állapota; emlékkép történetelindító szerepe, nem lineáris, előrehaladó, hanem az emlékező tudat belső ideje szervezi; anekdotikus csattanó elmarad: Sz. nem fedi fel kilétét, nyitottság, ismétlés, helyettesítés eljárásai, alakmásos technika, részletező elbeszélésmód, az elbeszélés harmadik személyű, az elbeszélő mindentudó, de nézőpontja nem rögzített, többnyire az emlékező Szindbád tudatát beszéli el;

Németh: lélektani regény: Kárász Nelli házassága mint krízistörténet; visszatekintő elbeszélés, emlékezés, egészben látás, klasszikus, hármas tagolás: Az esküvőig, A házasság története, A történet vége; metonimikus történetmondás téje a megértett sorsnak a feltárása, a beszédmód pontossága, élessége, levelek szerepe; Nelli tudatában sűrűsödik össze az elbeszélt világ;

Ottlik: későmodern fejlődésregény: felnőtté válás, nevelődéstörténet; tudatregény: szereplők tudatán keresztül jeleníti meg, értelmezi az eseményeket; példázat: jelképes helyzetekben tipikus magatartásformákat villant fel; metaforikus történetalakítás: az ok-okozati összefüggések háttérbe szorítása, regény a regényben, öntükröző szerkezet: Medve kéziratának beépítése Bébé elbeszélésebe, felbontott időrend, elbeszélői nézőpontok váltakozása, ismétlődő helyzetek, motívumok, elbeszélés nehézségei, intertextualitás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

b. emlékezés és időkezelés **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Krúdy*: emlékezés alaphelyzete: utazás a múltba; emlékkép: városka, A. Marchali cukrászda; folyó - idő archetípusa, híd – időhatárokat összekötő szerep; alkonyat a mulandóság

archetipusa; emlékező Szindbád tudata; alakmások: fiatal tiszt, pápaszemes öregúr; belső idő; elbeszél emlékezés; megjelenített tárgyak és idő: toronyóra, medaillon;

Németh: Kárász Nelli és Takács Sanyi házassága mint krízistörténet; visszatekintő nézőpont: egészben látás, az emlékezés egy kört ír le az időben, az emlékező jelenétől tér vissza a múltba és lineárisan halad a jelen felé; ritkán szakítják meg előre- és visszautalások: a család története, Nelli diákévei, az édesapa két rosszulléte; emlékező én és felidézett én közti csekély különbség;

Ottlik: az emlékezés pozíciója révén az egykori események mindig már értelmezve állnak az olvasó elé; Medve kézírata: lehetővé teszi a kettős elbeszélést, amely egyben kettős perspektíva is; az uszodai jelenet az olvasó szempontjából: felkelti az olvasói érdeklődést, kíváncsiságot; felvillant egy világot, ahová mintegy meghívja olvasóját; az elbeszél események időkerete pontosan rögzített – 1957, 1944, 1923, 1958 –, az emlékezetet megbízhatatlannak állítja be az elsődleges elbeszélő, Both Benedek, Bébé; az ő emlékezésébe ágyazódik be Medve Gábor emlékiratai, E/3. személyben idézi fel a katonai alreálban töltött éveket; Bébé kommentálja, helyesbíti; a tapasztalatok elbeszélhetőségének problémái, legrészletesebbek az első félév eseményei, első 6 hetet: az újoncok a főszereplők személyiségekben ez alatt az időszak alatt történik a legnagyobb változás; személyes időélmény: Schulze-nap, Bognár-nap; civil időszámítás: változás, iskolai: álló idő, az idő mérésének különböző eszközei: naptárból törli a napokat, szám kimondása stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. emlékezés értékkereső útja

5 pont

Értvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Krúdy: az emlékezés: időutazás – valamely helyzet, személy, hangulat megkeresése; elvesztett boldogság, harmónia, elmulasztott lehetőségek felidézése; a nők, asszonyok emléke, boldogsága; a pillanat átélésének vágya; emlékezés öröme: részleteknél való elidőzés, impresszionisztikus, szecessziós leírás: színek, hangok, illatok érzékletes képei; az idő visszafordíthatatlanságának élménye, tudomásul vétele;

Németh: az elbeszélő hős emlékezése: önmegértés, racionális értelmezés; levelek eltérő olvasata: az emlékező Nelli számára a megírásuk idején érzett tartózkodás, kényszer, Sanyi aláhúzásai, megjegyzései az egykori boldogság bizonyítékai; a regény lélektanisége: az emlékezés az alkat megértése, törvényeinek feltárása: Nelli öntörvényűsége, ha megsértik függetlenségét, magányát, pusztító erővé válik;

Ottlik: világ- és önmegértés, különböző magatartásfomák megjelenítése, beavatástörténet, felnőtté válás, létértelmező példázat, egy bizonyos erkölcsi tartás tudatos vállalásának példázata: Bébé: az első hó leeséséig, amikor kölcsönadja Medvének a könyvét: zavar, szenvedés, harag, magány, gyűlölet, identitásválság; utána: meghitt barátság, szeretet; Szeredyvel való összebarátkozása, „piff”, hajnalban a folyosón: a belső béke, megbékélés; közeledés Merényiékhez: meghasonlás, kínos zavar, de vidám magabiztosság is, végállapot: a fontos barátságok megszilárdulása, erkölcsi biztosság; Medve: szökéséig: szégyen, lázadás, magány, szenvedés, zavar, bénultság, esetlenség, gyávaság és vakmerőség, aztán: a sors vállalása, kockás füzetben: írás, a hivatás, művészet; barátság Bébével, a magány oldódása, kérlelhetetlen erkölcsi tisztánlátás, Merényiék távozása után: egyfajta vezető szerep nehéz vállalása, kétségekkel; szabadság/ függetlenség utáni vágy és a mély barátságok ellentmondásos feszültsége stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. motívumok a műben

5 pont

Értvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Krúdy*: vágató folyó – a folyamatosan előrehaladó híd archetípusa, keretebe foglalja a történetet, átívelő híd – térbeli pont, időhatárokat összekötő; időűritő tárgyak: kopott aranyos betűk, toronyóra, biliárdgolyók a csapongó időszerkezetet jelzik, az emlékezés helyzetét; a por, lezárt szemű zsalugáterek – halál, álom képzetét sugallják; medaillon – apai mivoltával szembesíti, leánya a hajdani cukrászné helyett;

Németh: metaforikus értelmet kap a szem és az ablak, a nézés iránya, közvetíti az emberi viszonyokat, az alá- és fölérendelődéseket; pára, gőz, homály jelentései, tükör-motívum;

Ottlik: *természeti*: sár – minden rossz, a hasztalan meddő várakozás, szenny, szenvedés szimbóluma, a *hó* megtisztulás, megújulás, rend; Schulze szolgálatból való távozásával kapcsolódik össze, a hónap sebeket bekötő, nyomokat, fájdalmakat betakaró, gyógyító szerepe van, *köd* – az emlékezés bizonytalansága, az értetlenség, a zűrzavar, eltévedés, útvesztés jelképe, a külvilágé; menedék is az abszurditás elől; *kulturális*: zenei, festészeti alkotások: öntükröző jelkép, a szellem ereje az abszurditás felett; kockás füzet: egymásra találás, barátság, alkotás öröme jelképei; a fekete kéz: Medve lázadása, tiltakozás stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszáadásra* 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.